

Daniel von C z e p k o /1605 - 1660/:

Co běžíš do chléva? V své srdce vejdi kale!
 Tam jednou zrodil se, zde Bůh se rodí stále.
 Dítě, jež tvoří vše, chce stvořeno být v tobě,
 a svého tvůrce tvor celého nosí v sobě.
 Človče, v Betlémě že Bůh se stává náš
 tě nespasí, leč to, že ty jej v sobě máš.

Neslýchaný teror P a l e s t i n c ů.

Tři Palestinci pronikli na izraelské území, kde v pohraniční vesnici vnikli do školy a vzali 86 dětí jako ručojmí za to, že budou propuštěni některými uvězněnými teroristy. Izraelský oddíl vzal školu ztečí, při čemž Palestinci stačili postřílet 23 dětí a asi 70 zranili. Tato zteč byla provedena právě, kdy francouzský velvyslanec Jean Early se chystal ukončit jednání s teroristy Lidov fronty o výměně jejich 26 vězněných soudruhů za 85 dětí. Vypukla prudká přestřelka, která trvala asi 6 minut. Když ustala palba děti začali vycházet a současně přijeli skupiny zdravotníků, aby odvezli raněné. Novináři, kteří byli na místě, slyšeli velký výbuch a z jedné třídy se z rozbitých oken vyvalil oblak kouře.

Když izraelský ministr informací Šimon P e r e z oznámil, že s teroristy se vyjednává do Malotu přijel franc. velvyslanec Jean Early, který vedl s teroristy dlouhá jednání o podmínkách. Ještě půl hodiny před tím než byla provedena zteč školní budovy, izraelská televize oznámila, že bylo dohodnuto, že 26 teroristů bude letecky přepraveno z Ben Gurionova letiště na svobodu do Damašku. Od poloviny odpoledne až do ukončení boje o školu nepřetržitě zasedala izraelská vláda.

Lidově demokratická fronta za osvobození Palestiny tvrdila, že jde o operaci jejich sil umístěných v Izraeli. Podle izraelských údajů přišli teroristé z Libanonu. Libanonská vláda to popřela a obvinila Izrael, že klame veřejné mínění když nechce přiznat existenci arabského odbojového hnutí přímo na izraelském území, repektive na území jež Izrael okupoval v r. 1967.

Buď jak buď včerejší akce arabských teroristů zastínila 26. výročí založení Izraele. Vrhla také stín na jednání o odpoutání vojenských sil na izraelsko-syrské frontě. Mise amerického min. zehr. Kisingera, který byl v uplynulých dnech stále na cestě mezi Jeruzalemem a Damaškem se dostala do zjevných pořízích. O územních jednáních v Jeruzalemě vydal sice ministr Kisinger prohlášení z kterého bylo možno vidět jistý optimismus, ale kdoví jak současný teror na izraelské děti se odrazí v jednáních.

Obchodní styky mezi Západem a Východem.

Deník "Times" včera o nich uveřejnil celou přílohu. Různí autoři píší o jednotlivých stránkách obchodu mezi východem a Západem jako na př. o veletrzích ve státech RVHP a o hospodářské spolupráci.

V úvodním článku se mimo jiné zdůrazňuje, že obchod mezi Východem a Západem je dosud v podstatě politická záležitost. Vojímáme:

Obchod mezi Východem a Západem se úspěšně rozvíjí a možná, že lze říci, že je to rozvoj dynamický. Podle původních teorií se tento obchod měl zakládat na výměně sovětských surovin za západní techniku a technologii. Ale hlavní problém je v tom, že sovětské suroviny ve většině případů třeba nejprve vytěžit a tudíž jde o to získat západní úvěry na jejich těžbu. Ale než Západ bude ochoten poskytnout velké úvěry na Sovětskému svazu, bude žádat některá ubezpečení o tom, že osavaďní politické styky budou pokračovat na nynější úrovni. A to zatím neníisté. Styky mezi Sovětským svazem a některými hlavními státy Západu a Japonskem zatím nejsou takové, aby přispívaly k poskytování velkých úvěrů.

Snad nejpozoruhodnější je, že sovětsko-americké styky celkem dobře přečkaly válku na Středním Východě. I když v obchodních stycích obou států jsou prob-

lémy. K nimž se ještě vrátíme.

V příloze listu "~~News~~ Times" se dále rozebírají problémy mezi Sovětským svazem a Japonskem, sovětsko-západoněmecké styky a problémy v samotném RVHP.

V článku se píše, že v sovětsko-japonských obchodních stycích hrají úlohu politické problémy. Rusové chtějí, aby Japonci investovali do rozvoje přírodních zdrojů na Sibiři. Finanční odborníci odhadují, že jde asi o částku 4,5 miliardy dolarů. Základem by byla ž nová železnice a ropovod. Japonci však chtějí navrácení ostrovů jež Sovětský svaz obsadil na konci války v Tichém oceánu. Zároveň se i jednalo o vybudování tichomořské rafinerie, která by ovšem byla důležitá i pro sovětské loďstvo na Tichém oceánu. Dalším problémem je, že Japonci by si přáli, aby při rozvoji Sibiře také spolupracovali Američané.

V listu se dále poznamenává, že sovětsko-západoněmecké obchodní styky asi také ovlivní nedávná resignace kancléře Brandta. Západní Němci letos dosáhli značného úspěchu dohodou o stavbě ocelárny v Kursku. Hlavní úspěch spočíval v tom, že Sovětský svaz zaplatí západoněmeckým dodavatelům v hotovosti. Ale Sovětský svaz také bude potřebovat úvěry. Poskytnutí bude především záležet na politických vztazích. A dalším problémem o němž se píše v listu "Financial Times" jsou styky mezi EHS a RVHP.

Rada ministrů EHS se minulý týden dohodla, že společná obchodní politika se od ledna příštího roku bude vztahovat i na obchod s východoevropskými státy. To znamená, že do té doby budou musit EHS a RVHP překlenout názorové rozdíly. Rozhodnutí ministrů je v souladu s Římskou smlouvou podle níž se dvoustranné obchodní smlouvy mají podřídit mnohostranné politice řízené EHS komisí EHS. Z tohoto pravidla nejsou výjimky.

Generální tajemník RVHP F a d ě j e v jak známo vlčoni jednal v Kodani s dánským ministrem, který předsedal ministerské radě EHS o navázání styků obou organizací. EHS odpovědělo, že uvítá návrhy, ale jen budou-li předloženy Bruselské komisi. Od té doby obě strany prohlašují, že čekají na první krok strany druhé. Komise EHS nyní celou záležitost zkoumá.

Týdeník "The Economist" uveřejnil zajímavý článek o obchodních stycích mezi Sovětským svazem a Spojenými státy. V článku se poukazuje na to, že obě strany očekávaly, od rozvoje těchto styků mnohem více než bylo dosaženo. Po návštěvě presidenta Nixona v Moskvě v březnu 1972 se začaly obchodní styky úspěšně rozvíjet. Americký vývoz do Sovětského svazu měl v roce 1971 hodnotu necelých 70 milionů liber a v roce 1973 se zvýšil skoro na 500 milionů liber. Také americký dovoz ze Sovětského svazu se zvýšil i když zatím tvoří nepatrnou část amerického obchodu. Ale lonská říjnová válka na Blízkém Východě vyvolala u četných Američanů pochybnosti o tom oč vlastně jde při zmírňování napětí. V Senátu a ve Sněmovně reprezentantů se začalo útočit na některé stránky politiky uvolňování napětí vůči Sovětskému svazu. A když se začalo jednat o doložce nejvyšších výhod, k nároku zákona byl přidán dodatek, který zakazuje poskytnutí této doložky a úvěrů, pokud Sovětský svaz nezmnírní vystěhovaleckou politiku. Sovětský svaz ovšem obvinil Spojené státy, že tento dodatek je zasahováním do vnitřních záležitostí. A ve Spojených státech se ozývají i další kritické hlasy a je zřejmé, že americký Kongres není ochoten schválit, aby Spojené státy poskytl Sovětskému svazu velké úvěry.

Chlās, k útoku Palestinců na osadu M a l o t.

Útok arabských fanatiků není jen novým článkem v řetězu pumových atentátů osá letadel a masakrů civilistů. Nýbrž může současně znamenat ztroskotání mírových snah. Národ, který tolik vkládá do své mládeže a touží po tom, aby se jeho děti dožili lepšího osudu než ustavičných válek a teroru není teď pochopitelně ochopen jednat o politických a územních ústupcích ve prospěch Palestinců a Syřanů. Nejen Izraelci, také veřejnost a četné vlády na Západě brali hrozby Palestinců, že budou vést osvobozovací válku všemi prostředky, na lehkou váhu. Věřilo se do dobré vyhlídky tajné diplomacie, důvěřovalo se také arabským ujištěním, že si nají mír. V případě Egypta to bylo oprávněné avšak nepovolný postoj Syrie a palestinských partyzánských organizací, kterým pomáhali Sověti dodávkami zbraní a učili se na Západě podcenoval. Svět se příliš brzo konejšil nadějemi, že pružná umulace o obnovení práv Palestinců nechává otevřenou možnost ke kompromisu. A to náčejje vška zklamala. Nikdo nebude dnes vážně tvrdit, že syrská vláda nic děděla o útoku na osadu Malot. Odpovědnost za atentát převzala levicová skupina partyzánů a z Damašku přišli směrnice pro výměnný obchod s rukojmími ve školním věku. Jestliže tito tři teroristé přišli z jižního Libanonu, povel o tom do-

stali od svých nadřízených se syrského hlavního města. Teď už nejsou jen v sá
ce Kisingerovy pokusy o zprostředkování. Na Golanské výšině se už opět několi
týdnů bojuje. Palestinci položili v Malotu na váhy mezi válku a mír na Středn
východě nová závaží.

Náboženská politika v N D R.

Už na podzim roku 1972 hlásil člen politbyra Albert N o r d e n, že je
nutné označení socialistický státní občan křesťanské víry. Názory o významu to-
hoto pojmu se v NDR velmi rozcházejí. Optimisté, kteří v tom spatřovali komu-
nistickou nabídku na spolupráci s křesťany byli už dávno zklamáni. Komunisté
totiž nezamýšlejí přestat s poškozováním věřících. V oficiální definici povini
ností socialistického státního občana křesťanské víry dodal po přestávce na ro
zmyšlenou, která byla téměř půldruhého roku předseda Lidové komory v NDR Gerar
G o t t i n g, který je současně předsedou Křesťansko-demokratické unie.

Tato definice stanoví, že socialistický státní občan křesťanské víry se
musí distancovat od jak je doslova úváděno imperialismu jako systému, neboť se
cítí svázán se Sovětským svazem, hlavní silou v boji za mír. A tak zatím co ko
munisté v NDR varovali především před nebezpečím t.zv. třetí cesty jsou nyní
církve a teologové upozorňováni, že neexistuje jakákoliv třetí pozice. A doslo
vně se dále uvádí, že teologové by měli čerpat blahodárné zkušenosti navázání
styků s ruskou pravoslavnou církví. Touto situací se musí nyní obě církve v NI
zabývat.

Předseda svazu evangelických církví v NDR S c h ö n h e e r prohlásil pře
několika dny, že pojem socialistický státní občan křesťanské víry chápou marxí
sté a křesťané rozdílně. A že oběhuje také antagonistický protiklad. Nejvyšší
katolický hodnostář v NDR kardinál B e n g s h e n III. pastorálním shromáždění
církevního sněmu v Drážďanech jež se konalo v březnu tohoto roku další bolestné
zkušenosti. Katoličtí duchovní z Litvy a z Československa nedostali vstupní ví
zum do NDR a tak se shromáždění nemohli zúčastnit. Z toho je nutno vyvodit, že
sovětské tak i československé úřady chtějí tímto způsobem znemožnit i vztahy
mezi katolíky, v rámci východního bloku.

Sovětsko-americký obchod.

Vznikla smíšená komise, která má připravit dohodu mezi oběma supervelmoc
cemi. V červenci pak následovala dohoda o prodeji obrovského množství obilí So
větskému svazu. Dodávky začali o dva měsíce později. Financovala je Community
Credit Company, jakási plodinová úvěrní společnost za podmínek, které byly pro
Sovětský svaz výloženě výhodné. V říjnu 1972 obe státy podepsaly všeobecnou ob
chodní dohodu, která byla podklad pro další obchodní styky a výslovně stanoví
la, že jeden stát poskytne druhému doložku nejvyšších výhod. Tentýž měsíc pře
sident Nixon formálně konstatoval, že obchod se Sovětským svazem je v národním
zájmu Spojených států. Jeho prohlášení bylo nutným předpokladem, aby americká
banka pro vývoz a dovoz t.zv. EXIN-banka mohla vývozní dodávky financovat.

A jako v pohádce věřící žijí šťastně, když ne až do smrti tedy, aspoň ch
víli. Americký vývoz do Sovětského svazu byl kolem 160 milionů dolarů v roce
1971 a stoupl na 1 miliardu 176 milionů v roce 1973. Asi 45 % z toho financova
la Exin-banka při 6 % úrokové míře. Tedy hluboko pod běžnou úroveň bankovního
úvěru. Americký dovoz ze Sovětského svazu stoupl hodnotou na téměř 216 milionů
dolarů, více než na dvojnásobek k předcházejícímu roku, ale stále ještě to byl
nepatrná část celého amerického obchodu. Pak ale přišla říjnová válka na Stře
dním východě a mnoho Američanů se začalo lámat hlavu nad tím jak to s tou poli
tikou uvolnění vlastně je. To už ale nebyli jen ti, co ji posuzovali skepticky
od samého začátku. Mnohým se zdálo, že politice uvolnění není nic víc než množ
ství obilnin vyprodukovaných s obrovskými subvencemi a prodaných za skandálně
nízkou cenu v r. 1973 a hromada dlužníků úpisů v kase Exin-banky za cennou te
chnologii. Britský týdeník "The Economist" pak pokračuje:

Útok začal. Senátor K e j s chtěl vědět, proč vláda nepředložila v říj
nu 1972 smlouvu Kongresu jak to zákon předepisuje. Senátor S c h w e i g e r po
žadoval aby účetní a kontrolní úřad přeskoušel, zda rozhodnutí presidenta Nixo
na, že obchod se Sovětským svazem vyhovuje národním zájmům bylo legální. Vlád
ní zákon dostal do osnovy pozměňovací návrh, který by zakázal Exin-bance
tu Nixonovi dát nejvyšší výhody a současně i úvěry Sovětskému svazu dokud
Moskva nezmění svou politiku ve věci emigrace.

Tyto spory zaskočili americkou společností EL-PASO, která projektvala využití ložisek zemního plynu na Sibiři. První splátka 50 milionů dolarů v úvěru, který měl postupně dosáhnout hodnoty až 6 miliard dolarů uvázla na chu nejvyššího kontrolního a účetního úřadu, na dotaz senátora Schweigera, rozhodnutí presidenta Nixona že obchod tento je v národním zájmu, že skutečně neodpovídá zákonu a že je o tom třeba rozhodovat separátně v každém jednotlivém případě. Potom však přišlo nové rozhodnutí ministerstva spravedlnosti že paušální postup presidenta byl opravdu legální. A některé úvěry byly uvolněny. Projekturozvoje těžby zemního plynu na Sibiři to nepomohlo. Neboť to bylo pro některé senátory veliké sousto, kteří by rádi viděli rozvoj energetických zdrojů ve svých vlastních státech.

V každém ohledu čerpá Exin-banka ve své kase z posledního a je docela dobře možné, že ke každému zákonu o obchodu se Sovětským svazem připojí Kongres pozměnovací návrhy podle vzoru Jacksona a Vaníka a tím sváže otázku v příštích úvěrů s problémem sovětské vystěhovalecké politiky.

Sovětský svaz pokračuje britský týdeník "The Economist" reagoval jak dalo očekávat. Obvinil Spojené státy, že ho chtějí ošidit o to, co ministr Kissinger zaručil, že dostane úvěr a s ním i doložku nejvyšších výhod. Moskva argumentuje, že pozměnovací návrhy Jacksona a Vaníka jsou bezohledným vměškováním do vnitřních záležitostí Sovětského svazu a že je jí vlastně jedno, zda se rozvine těžba zemního plynu na Sibiři, že by ho docela klidně nechala v klidu. Je nepravděpodobné, že by Sovětský svaz dostal od Spojených států příliš brzo doložku nejvyšších výhod. Tak podstatný rozdíl to však přece jen není. Asi 80 % zboží ze Sovětského svazu není při vstupu podrobena celní povinnosti. Kongres by však mohl ještě zakázat úvěry a zvýšit úrokovou míru. Exin-banka zvýšila úročení v únoru na 7 %. Ale výbor atlantického společenství ji kritizoval, že při úrokové míře 9 - 16 % na dolarovém trhu to představuje jako si skrytou zahraniční pomoc hlavnímu soupeři Ameriky. Za technologii, kterou dávají Sovětskému svazu by alespoň mohli naléhat na větší dovoz strategických surovin, včetně ropy.

Britský týdeník "The Economist" uzavírá: Pro Sovětský svaz představuje obchod, technologie a úvěry co očekává od politiky uvolnění. Přiznání doložky nejvyšších výhod bylo klíčovou podmínkou pro americko-sovětskou obchodní dohodu v r. 1972. Dnes to však není nic jiného než rezavějící klíč ke stále ještě zavřeným dveřím. Snad bude možné něco zachránit z obchodní praxe minulých 18 měsíců. Plány na to jsou, ale uvolnění to zrovna nebude.